

Leefmilieu
Dennenstraat 124
6543 JW NIJMEGEN
06 41837798
NL26TRIO0788881558
burgernetwerk@leefmilieu.nl
www.leefmilieu.nl

Nieuwsbrief Leefmilieu

Jaargang 20 nummer 3
December 2022

In de laatste week van dit jaar, brengen wij u met deze Nieuwsbrief nog graag op de hoogte van een aantal ontwikkelingen en activiteiten op de milieuonderwerpen waar we ons mee bezig houden. Over het stikstofdossier hoort en leest u mogelijk al veel in de media, de laatste tijd veel 'gematigd positieve' geluiden. Wij vertellen in de Nieuwsbrief hoe dramatisch weinig progressie er werkelijk gemaakt is. Terugkerend euvel bij alle dossiers is dat de ambities wel steeds groter worden en richting de noodzakelijke stappen gaan, maar steeds weer de onderliggende echte veranderingen in boterzachte regels vastgelegd worden. Steeds weer proberen wij samen met andere organisaties hierop te wijzen en te pleiten voor het borgen van de doelen. U leest hierover meer in de Nieuwsbrief.

Om deze activiteiten te kunnen continueren en liefst nog uit te breiden, zijn wij op zoek naar een nieuwe voorzitter. Iemand met hart voor het leefmilieu, tijd en energie. In de bijgesloten vacature vindt u de uitgebreide functiebeschrijving.

Voor nu wensen we iedereen een goede jaarwisseling en een goed en gezond 2023.

De e-mail versie van de Nieuwsbrief wordt kosteloos aan alle belangstellenden toegezonden. Mail daarvoor naar burgernetwerk@leefmilieu.nl. Leden zijn voor ons erg belangrijk en een lidmaatschap kost maar 10 euro per jaar.

Inhoud van de Nieuwsbrief

1. Natuur delft nog steeds het onderspit door slappe knieën van het kabinet
2. WHO advies móet nieuwe Europese luchtkwaliteitsnorm zijn
3. Biomassaverbranding in Richtlijn niet als hernieuwbaar meetellen
4. Pesticide Paradise: waarom meest giftige pesticiden niet worden vervangen
5. Fijn stof: norm gehaald, probleem niet opgelost

1. Natuur delft nog steeds het onderspit door slappe knieën van het kabinet

Het kabinet heeft nog steeds haar prioriteiten niet op orde. Om de meest kwetsbare natuur, die nu op omvallen staat, veilig te stellen moet de stikstofneerslag op die natuur zo snel mogelijk, en uiterlijk voor eind 2025, drastisch verminderen. Maar in zowel het advies van Remkes als de kabinetsreactie, miste de ecologische onderbouwing van de korte termijn maatregelen. Dat betekent dat volstrekt onduidelijk is of met deze maatregelen de meest kwetsbare natuur is gered.

Ook wil het kabinet de stikstofruimte, die door de aanpak van piekbelasters moet ontstaan, net als Remkes, met voorrang inzetten om bedrijven zonder vergunning (onder andere de 'PAS melders') te helpen en snelwegen aan te leggen. Het redden van de meest kwetsbare natuur is daarbij ondergeschikt. Door zelfs te kiezen voor een afgezwakte, vrijwillige aanpak van de piekbelasters, doet het kabinet opnieuw een knieval richting de agrarische sector.

Ondertussen is er levendige, en verdienstelijke handel in 'stikstofrechten' ontstaan. Groot probleem daarbij is dat ook onbenutte ('latente') stikstofemissies verhandeld worden, waardoor de totale emissie zelfs kan toenemen!

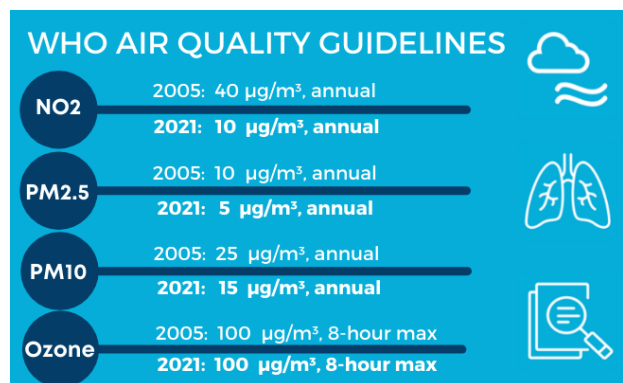
Het is ook zeer zorgelijk dat het kabinet aan de stikstof-reductiedoelstelling in 2030 morrelt door twee ijkmomenten in de wet op te nemen (in 2025 en 2028). In die jaren wordt bekeken of er 'dwingende redenen zijn' om meer tijd te nemen voor natuurherstel. Dat zet de deur nú al wagenwijd open voor vertragingstactieken van onwillige provinciale bestuurders.

Kortom, we zien na het rapport Remkes en de reactie van het kabinet geen daadkracht maar weer praatjes, 'nieuwe' kaartjes, geitenpaatjes die tot niks goeds leiden, ook niet voor de boeren. Een fundamentele aanpak van de natuurcrisis en hervorming van ons voedselsysteem is op de lange baan geschoven.

2. WHO advies móet nieuwe Europese luchtkwaliteitsnorm zijn.

In september 2021 publiceerde de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) nieuwe gezondheidsnormen voor lucht, de Global Air Quality Guidelines. Deze nieuwe normen zijn gebaseerd op een grote review van wetenschappelijk onderzoek naar de invloed van luchtvervuiling (per stof) op de gezondheid. Voor belangrijke stoffen zoals PM10, PM2,5, stikstofoxiden is de norm aanzienlijk aangescherpt:

Het is natuurlijk van groot belang dat de Europese luchtkwaliteitsnormen aan deze nieuwe adviezen aangepast worden. In september van dit jaar stuurde Leefmilieu samen met onder andere het longfonds een brief aan de minister en staatssecretaris van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) met het dringende beroep om vanuit Nederland in te zetten op de WHO-normen als nieuwe wettelijke normen voor luchtkwaliteit. Het proces van aanpassing van deze Europese normen is nu in volle gang, we volgen dit op de voet.

Lees de brief aan ministerie VWS EU-luchtkwaliteitsnormen op <https://tinyurl.com/briefVWS>

3. Biomassaverbranding in Richtlijn niet als hernieuwbaar meetellen

Leefmilieu heeft samen met ruim 30 Europese milieuorganisaties een gezamenlijk standpunt over de revisie van de Richtlijn hernieuwbare energie (RED) naar de Europese politiek gestuurd. De milieuorganisaties vinden dat biomassaverbranding niet als hernieuwbare energie dient te worden meegeteld. De Europese Commissie, de Europese Raad van 27 klimaatministers en het Europees parlement hebben elk voorstellen voor revisie gedaan. Het Europees parlement heeft – relatief gezien – het meest ambitieuze voorstel, hoewel dat voorstel nog zonder meer veel duurzamer kan. Echter de huidige onderhandelingen dienen conform de Europese regels plaats te vinden binnen het kader van de drie voorstellen. Vertegenwoordigers van deze drie Europese organen onderhandelen nu om tot een eindresultaat te komen.

De milieuorganisaties vragen de Europese Raad qua ambitie 'op te schuiven' naar het voorstel van het Europees parlement.

Het gaat om de volgende aanbevelingen:

1. Het stoppen van subsidies en stimuleringsmaatregelen voor energie uit primaire houtige biomassa. Dit is onbewerkt hout dat rechtstreeks uit het bos wordt gehaald. De vrijkomende subsidies kunnen worden ingezet om Europese burgers die het nodig hebben, te helpen hun woningen te isoleren. Ook om beter bosbeheer en écht schone hernieuwbare energiebronnen (zoals geothermie, zonne- en windenergie), te realiseren.
2. Het beperken en afbouwen van het meetellen van energie uit primaire houtachtige biomassa bij Europese doelstellingen voor hernieuwbare energie.
3. Een eenduidige definitie van primaire houtige biomassa. Zónder uitzonderingen of mazen in de wet. Uitzonderde houtstromen die nu nog kunnen worden verbrand betreffen hout afkomstig van het brandveilig maken van bossen, van het bestrijden van ziekten en plagen, en van stormschade. Met behulp van deze uitzonderingen worden nu nog hele bossen kaalgekap.
4. Het toepassen van het cascadeprincipe, dat ervoor zorgt dat hout eerst voor hoogwaardiger toepassingen (zoals constructie- en isolatiemateriaal voor de bouw) wordt gebruikt, door een gedelegeerde wet waardoor alle lidstaten dit principe strikt dienen toe te passen.
5. Het uitsluiten van natuurlijke bossen, oerbossen en wetlands van gebieden waar biomassa wordt gewonnen. Zo wordt voorkomen dat hout afkomstig uit deze gebieden die rijk zijn aan biodiversiteit en koolstof, wordt gebruikt (ook voor hoogwaardige toepassing zoals constructiemateriaal in de bouw)

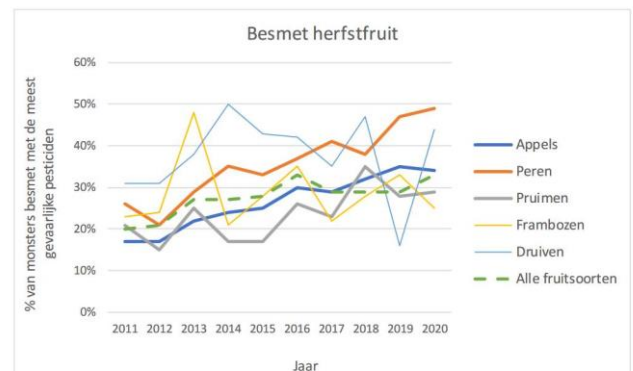
Het Europees parlement zal vermoedelijk dit voorjaar een eindbesluit nemen.

Lees de Nederlandse vertaling van het standpunt van de ruim 30 Europese milieuorganisaties op <https://tinyurl.com/Standpunt-biomassa>

4. Pesticide Paradise: waarom meest giftige pesticiden niet worden vervangen

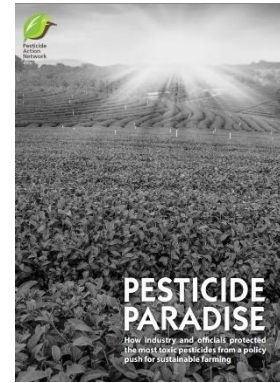
Sinds 2011 wil Europa het gebruik van de meest giftige pesticiden verminderen, maar de werkelijkheid is anders. Ieder jaar opnieuw blijken er nog meer van ons groenten en fruit besmet te zijn met nóg meer van de meest giftige pesticiden (zie grafiek). Het nieuwe PAN-rapport "Pesticide Paradise" legt uit hoe dat komt en hoe het anders kan.

Probleem bij de inzet van pesticiden is dat er resistentie op kan treden, waardoor een middel niet meer goed werkt. Gevolg is dat je van een middel steeds meer moet gebruiken, of dat je steeds zwaardere middelen moet inzetten, om een plaag te bestrijden. Dit mechanisme staat bekend als de pesticiden-tredmolen en wordt ondersteund door de chemische industrie. Deze cyclus kan worden doorbroken door de inzet van duurzame geïntegreerde gewasbescherming, onder meer door preventieve maatregelen en een combinatie van biologische bestrijding en mechanische en andere niet-chemische methoden. Dit is ook de inzet van het Europese beleid, dat er sinds 2011 op gericht is om de meest giftige categorie pesticiden uit te bannen door ze te vervangen door veiliger en duurzamer alternatieven.

Steekproeven door de overheid laten een dramatische stijging zien van het aantal besmette appels, peren en pruimen met de meest gevaarlijke pesticiden, met een gestage algemene stijging voor de tientallen fruitsoorten die door ambtenaren zijn getest.

Probleem bij het falende EU-beleid om de inzet van de meest giftige pesticiden te verminderen, is dat de chemische industrie heeft meegewerkt bij de uitwerking van dit beleid in richtlijnen en normen. De inzet van de industrie hierbij is, kort gezegd, dat de meest giftige pesticiden alleen vervangen kunnen worden door een veiliger alternatief, onder de voorwaarde dat er daarnaast meerdere werkzame chemische middelen beschikbaar zijn. Zodat deze middelen ingezet kunnen worden bij een eventuele resistentie tegen dit veiliger alternatief. De inzet van duurzame geïntegreerde gewasbescherming (niet-chemische middelen en alleen spuiten als het niet anders kan) wordt hierbij niet overwogen. Door dit standpunt van de industrie te verwerken in de regelgeving, heeft de wet een averechts effect en is er in de praktijk geen vervanging van de meest giftige pesticiden. Sterker nog, jaarlijks worden tal van nieuwe producten waar deze meest giftige pesticiden in zijn verwerkt, probleemloos goedgekeurd en toegelaten op de markt.

Het rapport “Pesticide Paradise” is naast een grondige analyse van dit probleem een pleidooi voor verdere actie, gericht op de vervanging van de meest giftige pesticiden en het stimuleren van de inzet van échte duurzame geïntegreerde gewasbescherming.

Lees hier het rapport (Engels): <https://tinyurl.com/PP-rapport>

Lees het persbericht op <https://tinyurl.com/PP-persbericht>

Lees hier de Nederlandse samenvatting: <https://tinyurl.com/PP-samenvattingNL>

5. Fijn stof: norm gehaald, probleem niet opgelost

Het TNO-rapport ‘norm gehaald, probleem niet opgelost’ beschrijft dat we te eenzijdig naar fijn stof kijken. De normen betreffen alleen hoeveelheid (in massa) deeltjes per kubieke meter (met onderscheid naar grootte PM10 en PM2,5), maar kijkt niet naar de soorten deeltjes. De impact van stofdeeltjes kan erg verschillen door verschil in reactiviteit, chemische samenstelling en grootte van de deeltjes. De hele kleine deeltjes, die bijna niks wegen, kunnen bijvoorbeeld veel dieper in de longen dringen. En de aanwezigheid van metalen en organische polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK’s) bepaalt in grote mate de reactiviteit. Lokale bronnen kunnen hier een grote bijdrage aan leveren en dat vergt dus een ander meetprogramma en maatregelenpakket.

Wij zijn blij dat TNO dit zo duidelijk beschrijft in dit rapport en pleit voor een andere aanpak. Teleurstellend is het dat particuliere houtstook als bron van deze kleinere en reactievere deeltjes niet sterk naar voren wordt gebracht in het rapport. Er zijn vele wetenschappelijke bronnen, ook gebruikt in dit TNO rapport, die overtuigend bewijs leveren van houtstook als grote bron.

In een brief aan TNO is dit uitgebreid uiteengezet door Stichting Houtrookvrij met het dringende verzoek om in rapportages álle schadelijke feiten over (particuliere) houtstook te vermelden en deze ook zo te betrekken in de conclusies en advisering. Leefmilieu, Mobilisation en het Luchtfonds hebben deze brief medeondertekend.

Lees hier de brief aan TNO: <https://tinyurl.com/TNO-brief>

Lees hier het rapport van TNO: <https://tinyurl.com/TNO-rapport>